

Fascinert av Fridtjof Nansen

I DAG SNAKKER VI MED: OLA M. JOHANNESSEN

ALDER: 73

JOB: Arbeidende styreformann i Nansensenteret.

AKTUELL: Sådde frøet til det som i 1986 ble Nansensenteret, en forskningsinstitusjon som har vært blant pionerene på havforskning i arktiske strøk. Senteret, som har hovedkontor i Bergen, feiret sitt 25-årsjubileum på fredag.

– Hvordan kom du på ideen om å etablere et senter for klimaforskning her i Bergen?

– Når satellittene begynte å gi oss informasjon om havet på 70- og 80-tallet var jeg med på flere forskningsprosjekter, blant annet på Svalbard og Grønland. Der studerte vi prosessene som skjer langs iskanten. Etter flere prosjekter, fikk jeg i gang en gruppe på 10 unge forskere og studenter. Etter hvert så tenkte jeg «Hvorfor ikke sette opp et Nansen-senter.

– Men hvorfor akkurat Nansen?

– Jeg har alltid vært fascinert av Fridtjof Nansen, og min arktiske karriere startet faktisk etter å ha lest en bok om «Fram» som 12-åring. Det var mye is på Drammenselva den vinteren, og jeg ville etterape Nansen. Så jeg hoppet ut på noen isflak og drev av gårde. Med meg hadde jeg et kosterkaft og et laken som jeg hadde stjålet fra mor. Jeg måtte hentes av en båt, og fikk én ukes husarrest. Så du kan si at karrieren min startet med husarrest i én uke.

– Hva er du mest stolt av å ha fått til i løpet av de 25 årene som har gått siden Nansensenteret ble etablert?

– I all beskjedenhet så vil jeg påstå at forskningen vår utgjorde et lite stykke pionérbearbeid, i Europa og også delvis i resten av verden. Vi var de første som virkelig brukte satellittdata for å forstå havsirkulasjon. I 1995 var vi de første som ved hjelp av amerikanske satellitter påviste at isen i Arktis begynte å minke. Men Descartes-prisen vi fikk i 2005 er vel den største og mest prestisjetunge utmerkelsen vi har fått. Den fikk vi i skarp konkurranse med store, europeiske forskningsinstitusjoner.

– Hvor er Nansensenteret om 25 år?

– Vi kommer nok til å jobbe mer med å påvise hvilke konsekvenser klimaforandringer vil få for samfunnet som helhet. Hva vil det bety at temperaturen stiger, at isen i Arktis stadig minker og at havstanden øker, sakte, men sikkert? Det er jo disse store spørsmålene som er viktige. At havnivået stiger vil være et av de mest alvorlige klimatrusslene i fremtiden.

– Hvorfor det?

– Dersom havnivået stiger med én meter i for eksempel Bangladesh, vil det spise opp vel 20 prosent av landets totale areal. Dermed vil 20 millioner mennesker måtte flytte på seg. Vi må ha en plan for hvordan vi skal håndtere dette, og der vil nok vi bidra med vårt.

IMPONERT: Ola M. Johannessen er imponert over hvor kreativ Fridtjof Nansen var.

– Hvis du hadde fått møte Fridtjof Nansen i dag, hva ville du spurt han om?

– Godt spørsmål. Men jeg ville nok spurt ham hvordan han kunne være så kreativ. Jeg har lest alle biografiene hans og brevene han skrev, men man kommer aldri helt inn på hvordan han faktisk tenker. Han tok ideer så veldig raskt. Han leste for eksempel i avisen om at den svenske polarforskeren Nordenskjöld hadde kommet halvveis inn på Grønlandsisen. Da fikk han ideen om at han

ville prøve å gå over hele Grønland, selv om det var usikkert om det var is hele veien.

– Hvor drar egentlig en oseanograf når han har ferie? Holder du deg på land?

– Du, seiling er min store hobby, og hele familien min har alltid vært opptatt av sjøen. Så mye av feriene går med til å seile. Som i sommer. Da var jeg med i en stor konkurranse i Frankrike. Om vinteren drar jeg gjerne til de franske alper for å stå på ski.